

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum angeli omnes assistant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

ter in aliis. Subdit etiam huius simile in dæmonibus in quibus quædam nomina sunt non vni tantum, sed pluribus cōuenientia, vt nomen diabolus, nomen Belial, quorum nominū interpretatiōne tangit in litera. Postea secundū istam opiniōem soluit auctoritates contrarias dicens quod si periores dicuntur assistere, quia raro mittuntur: & tamen licet mittantur non propter hoc recedunt ab ipsa diuina essentia, sed eius contemplatiōni semper assistunt, quod etiā faciunt qui saepe mittuntur. Et postea tangit aliam opiniōem dicentium tres ordines superiores semper assistere & nunquā mitti ad exteriora. Inferiores tantū mitti, medios verō ordines dicuntur & assistere, & mitti, prout tamē mitti accipiunt in quantum superiores medios illuminant, & medii inferiores illuminant sic, quia superiores mediis nuntiant, & medii infimis: ideo superiores dicuntur angeli. De illo autem qui fuit missus ad Esaiam dicit quod iste non fuit propriè Seraphin, sed quia ad incendium peccati Esaiæ veniebat, Seraphin nomen accepit. Et in hoc ter. &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum omnes angeli mittantur.

Thom. 1. q. 112. ar. 2.

Circa decimam distinctiōnem quarantur duo. Primum est vtrum omnes angeli mittantur in ministerium. Secundum est an omnes assistant. Ad primum sic procedit. Et videtur quod omnes regulariter mittantur quia si non omnes mitterentur, sed tamen inferiores, cum quilibet habeat inferiorē se excepto vltimo pro eo quod omnes angeli sunt inæquales, nullus mitteretur nisi vnus qui est omnium vltimus, hoc est autem inconueniens, ergo &c.

2. Itē personæ diuinæ sunt nobiliores quibuscumque angelis, sed personæ diuinæ mittuntur (vt filius & spiritus sanctus sicut patet ex primo libro) ergo &c.

3. IN CONTRARIUM est quod dicit Grego. & habetur in litera, quod superiora agmina ab intinens nunquam recedunt quoniam ea quæ præminent vsum exterioris officii nunquam habent.

4. **RESPONSIO.** Sicut missio personæ diuinæ est eius processio ad sanctificandam creaturā vt dictū fuit lib. 1. d. 15. q. 2. Sic angelus dicitur mitti cum ex imperio diuino aliquid circa nos facit, vel nuntiando, vel reuelando, vel aliquid huiusmodi operando. Est autē vna opiniō quod ad hoc faciendum mittuntur omnes angeli, sed inferiores frequētius, & quasi ex officio. superiores verō rarius & quasi ex dispensatione, quā opiniōem recitat Magister & tenet in litera. Confirmatur autē tali ratione, ex ordine diuinitus instituto inferiora administrantur per superiora tā in corporalibus quā in spiritualibus, sed non obstante quod in corporalibus inferiora administrantur per superiora regulariter, & secundum cursum nature, tamen hic ordo quandoque præmittitur ex diuina dispensatione, sicut in suscitatiōe Lazari, & illuminatione cæci nati, quæ non sunt facta mediante actione corporum cœlestium, ergo similiter quāuis in spiritualibus illuminationes diuinæ non veniant regulariter ad nos nisi mediante angelis qui sunt mediū inter nos & deum nec a superioribus nisi per medios & infimos, tamen ex diuina dispensatione contingit quādoque hunc ordinem præmitti propter excellentiam mysterii quod annuntiant, sicut fortē fuit de annuntiatione conceptionis Christi. Creditur enim Gabriel fuisse de supremis angelis, non de mediis, aut infimis.

5. Huius autem opiniōi obuiant aliqui sic, ordo nature non legitur prætermittitur nisi propter ordinem gratiæ qui est superior. Resuscitatio enim Lazari, & illuminatio cæci nati, & alia miracula in quibus ordo nature legitur prætermittitur, fuerunt quasi quædam argumenta probantia fidem. Ordo autem gratiæ non habet superiorē ordinē propter quē præmitti debeat, nunquā igitur prætermittitur. Cum igitur ordo angelicus sit secundū dona gratiæ, prætermitti nunquā debuit. Et adhuc si prætermittitur hoc esset frustra quia a nobis percipi non posset, neque enim angelos nouimus vt sciamus de illo qui aliquid nuntiat si est supremus, medius, an infimus.

6. Qui autem mittantur sic scitur secundum istos, dicunt enim quod proprietates angelorum ex eorum nominibus manifestantur (vt dicit Dion. 7. cap. cōl. Hierar.) Et

ideo angeli illorum ordinum ad exterius ministerium mittuntur ex quorum nominibus aliqua executio datur intelligit. In nomine autem dominationum non importatur aliqua executio, sed sola dispositio & imperiū de exequendis. Sed in nominibus inferiorum ordinum intelligitur aliqua executio. Nam angeli & archangeli dicuntur per respectum ad operationem, potestas enim est principium transmutandi alterum, virtus verō est vltimum de potentia respectu operis vt dicitur. 1. cōl. & mundi. Principis etiā est vt dicit Greg. inter alios operantes priorem existere, propter quod dicitur quod ad hos quinq; ordines pertinet ad exterius ministerium mitti, non autem ad quatuor superiores.

7. Qui vellet primam opiniōem tenere quæ est satis rationabilis, habet obuiationes non viderentur cogere, quia secundū istos ordo nature prætermitti dicitur quandoque propter ordinem gratiæ, sed quod angeli nos custodiant, vel quod nobis aliqua nuntient magis competit eis ex ordine nature (quo sunt medii inter nos & deum) quæ ex ordine gratiæ vt ipsimet dicunt, quia animabus sanctorum quæ ad æqualitatem angelorum quantum ad gratiam & gloriam perueniunt, hæc non competit secundū legē cōmunitatem, ergo hic ordo intermitti potest si hoc cōpetit ordini gratiæ, cōpetit autē vt sicut infima nuntiantur per infimos, sic nuntiantur maiora per medios, & suprema per supremos, quod etiam ipsi dicunt quantum ad aliquid. si quod superiores mittuntur ad altiora ministeria, inferiores verō ad inferiora. Est etiam aliqua vtilitas huius missiōis non quidem vt sciamus de angelo qui nuntiat si est supremus, medius, an infimus, sicut arguebatur, sed vt ministeria gratiæ congruentius & ordinarius expleantur, neque enim decet regē magna per infimos nuntiare. Item cum omnes ordines, qui sunt sub dominationibus mittantur in ministerium (vt ipsi dicunt) clarum est quod cum virtutes, potestates, principatus, vel archangeli mittuntur, prædictus ordo intermittitur. Nam inter nos & virtutes sunt medii quatuor ordines qui intermittuntur, cum virtutes circa nos aliquid faciunt & sic est de aliis vlt; ad angelos suo modo.

8. Item licet Christus secundum humanam naturam fuerit minor angelis in gradu nature, fuit tamen maior in donis gratiæ, maxime quantum ad gratiā vniōis secundum quā est dñs angelorum, & quantum ad gloriā fruitionis quæ in instanti suæ cōceptionis plenissime habuit, quid igitur indignum est si angelus qui ad Christum dominū angelorum tempore passionis missus fuit (vt dicitur Luc. 22.) fuit de supremis, congruentius enim hoc videtur quā quod fuerit de mediis vel infimis.

9. Ad primum argumentum dicendum quod angeli quinq; inferiorum ordinum mittuntur regulariter maiores quidem ad maiora, inferiores verō & minores ad minora. Sed angeli quatuor superiorum ordinum non mittuntur nisi raro & dispensatiue.

10. Ad secundū dicendum quod non est simile de personis diuinis, & superioribus angelis, quāuis personæ diuinæ sint excellentiores, quia effectus secundum quos dicuntur mitti personæ diuinæ non possunt esse a creatura. Sed omnia ministeria angelorum regulariter possunt per omnes inferiores angelos quinq; ordinum expleri.

11. Ad auctoritatem Greg. dicitur quod intelligenda est regulariter, dispensatiue tamē quandoque sit contrarium.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum omnes angeli assistant.

Thom. 1. q. 112. ar. 3.

Ad secundum sic proceditur. Et videtur quod omnes angeli assistant, quia omnes sunt ministrantes vel assistentes, sed omnes ministrantes sunt assistentes, ergo omnes simpliciter assistunt. Probatio mi. Raphael enim qui fuit missus in ministeriū Tobie, dicit Tobie. 21. Ego sum vnus ex septem qui astamus &c. Et eadē ratio est de aliis in ministerium missis, ergo &c.

2. IN CONTRARIUM est, quia scriptura videtur distinguere inter assistentes & ministrantes. Dan. 7. Milia milium ministrabant ei, & decies milies centena milia assistebant ei.

3. RE:

RESPONSIO. Assistere Deo aut est cernere Deum presentem, quomodo assistunt regi omnes in quorum presentia rex est, aut est scire eius mentem quomodo assistunt regi soli secretarii. Primo modo omnes angeli assistunt deo, quia beatitudo consistit essentialiter, vel saltem requirit necessario actum intellectus sed actus intellectus non est sine presentia obiecti, ergo omnes beati cernunt deum (qui est suae beatitudinis obiectum) essentialiter presentem.

Si secundo modo accipiatur assistere deo, scire mentem eius, aut accipitur generaliter. Et sic adhuc oēs angeli beati assistunt, quia de ministeriis quae a deo reuelantur nihil scit vnus quod nesciat alius. Sicut enim agentia corporalia bonitate quā a deo receperunt aliis comunicant quantum possibile est. Sic & multo magis sancti angeli qui sunt in plenissima participatione bonitatis diuinae, quae quid a deo percipiunt subiectis impertuntur: vnde Dion. 15. celestis Hierar. dicit q̄ vnaquaeque celestis essentia intelligentiā sibi a superiori datam inferiori comunicat. Si verò accipiatur assistere deo magis specialiter, scilicet pro eo quod est scire eius mentem immediate sic non oēs angeli beati assistunt: sed illi soli qui immediate a deo illi minantur. Et secundū hoc ordo dominationū non esset de assistentibus: cum pertineat ad secundam Hierarchiam. Angeli autē secundē Hierarchiē illuminantur ab angelis primae Hierarchiē secundū Dion. 8. cap. celestis Hierarchiē. Et ideo forte melius est quod dicitur quod omnes assistunt. Sed horum quidam assistunt & ministrant regulariter, alii verò non, sed solum assistunt: & sic intelligenda est distinctio scripturae.

AD Argumentum patet solutio ex dictis, Sententia distinctionis vnde dicitur in Generali & Speciali.

ILLUD quoque sciendum. Superius determinauit Magister de officiis angelorum dignioribus, hic determinat de officio inferiori quod est custodire. Et diuiditur in duas partes. Primo determinat de ipso officio. Secundo de effectu officium consequente. Secunda ibi, praeter ea illud considerari oportet. Prima diuiditur in duas. Primo proponit suum intentum. Secundo mouet quandam quaestionem & ipsam pertractando determinat. Secunda ibi, solet etiam quaeri. Secunda principalis in qua determinat effectu consequente diuiditur in tres. Primo mouet quaestionem & tangit circa eam opi. Secundo tangit aliam opinionem. Tertio eligit alteram istarum, & autoritates quae obuiare videntur, exponit. Secunda ibi, Alij autem dicunt. Tertia ibi, Illud verò quod aliq. Prima istarum diuiditur in tres. Primo tangit opinionem. Secundo opi. confirmationē. Tertio circa illam mouet quaestionē & soluit. Secunda ibi, & quod angeli proficiant. Tertia, his autem contradicere. Haec est sententia & diuisio literae in generali.

IN speciali sic procedit Magister. Primo ponit quod vnaquaeque anima habet vnum angelum bonum ad custodiam sui deputatum, & malum ad sui exercitium. Quod autoritatibus confirmat. Postea quaerit, vtrum quilibet homo habeat vnum angelum custodem suum, aut an vnus angelus plures custodiat. Et opponit ad hoc, dicens q̄ nō videt vnus bonus angelus vnus tantū esse custos. Quia cum boni hoies & electi sint tot quot angeli boni, nō potest esse q̄ boni hoies & mali singuli habeat singulos angelos bonos ad sui custodiā. Itē cū tot sint electi quot angeli boni, & angeli boni plures sint q̄ mali, pluresq̄ sint homines mali q̄ boni, cōsequēs est plures esse homines q̄ mali sint angeli, & plures esse hoies quā sint boni vel mali angeli. Ex quo concludit vnum bonū angelum plures custodire sicut vni homini cōmittitur custodia multorū, & vnum malū angelum pluribus deputatum ad exercitium siue eodem tempore, siue in diuersis, quod dicit propter hoc, quia forte verū est vt quidā dicunt, quod oēs homines existentes in hac vita eodē tempore habeat singulos angelos ad custodiā, vel ad exercitium deputatos. Postea quaerit, vtrum boni angeli in merito, vel in praemio proficiant. Tangit etiam circa hoc opinionē quorundam ponentū q̄ mereantur propter obsequiū quod nobis impendunt, & sic proficiunt in merito & proficiunt in praemio, scilicet in cognitione & dilectione Dei, quia magis

ac magis ipsum cognoscūt, & diligunt. Postea probat q̄ in cognitione proficiant ipsi angeli, per hoc enim plenē cognouerunt ministerium incarnationis vsq̄ post passionem, & Apostolorū praedicationem. Postea obicit in contrarium per autoritatem Aug. Sed Magister exponit sic & determinat quod angeli maiores praesueuerunt incarnationē anteq̄ fieret, nō tamē perfectē. Minores verò nō cognouerunt nisi postquā facta est. Ex quo cōcludit q̄ in vtroq̄ profecerunt, & proficiunt vsq̄ ad diem iudicij. Postea ponit aliorū opinionem dicens q̄ quidam dicunt q̄ in cognitione rerum exteriorum. Vterius approbat praedictā opinionem, & quia quaedam auctoritates videntur contra quae dicunt angelos omnia scire, exponit eas, & patet expositio in litera.

QVAESTIO PRIMA.

Verum quilibet homo ab initio suae natiuitatis vsq̄ ad terminum vitae suae habeat angelum ad suam custodiam deputatum.

Thom. 1. q. 113. ar. 4. 5. 6.

Circa distinctionem istam quaeritur de tribus principiis. Primum est de custodia hominum per angelos. Secundum est de locutione angelorum. Tertium est de illuminatione vnus angeli per alterum. Quātum ad primum quaeritur, vtrum quilibet homo ab initio suae natiuitatis vsq̄ ad terminū vitae suae habeat angelum ad suā custodiam deputatum. Et arguitur q̄ non. Quia vbi est fortior custos, infirmior superfluit, sed homines custodiuntur a deo qui est potentissimus, ergo superflue haberet angelum custodem.

Item custodia angelorū circa hoies est vt per eos diriganter homines ad salutē secundū illud q̄ dicit Apoti. ad Heb. 1. Oēs sunt administratorij spiritus propter eos qui haereditatem capiūt salutis, sed homines nō sunt capaces salutis anteq̄ sint baptizati, ergo ante baptismum non habent custodiam angelorum.

Item Christus fuit beatus ab instanti suae conceptionis. Sed beati nō custodiuntur ab angelis, ergo Christus non habuit angelum custodem.

IN CONTRARIUM est q̄ dicitur in psal. Angelus meus mandauit de te vt custodiā te in omnibus viis tuis.

Item Hiero. super illud Mat. 18. Angeli eorum in caelis semper vident faciem patris, dicit magna est dignitas animarū vt vnaquaeque habeat ab exordio natiuitatis angelum ad sui custodiam deputatum.

RESPONSIO. Ista quaestio duo implicat. Primum est de custodia hominum per angelos. Secundum est de tempore quo praedicta custodia incipit.

Quantum ad primum rationabiliter ponitur q̄ homines custodiātur per angelos bonos, quia secundū Dion. lex diuinitatis est q̄ inferiora reducāt ad suprema per media. Sed angeli sunt mediū inter deum & homines, & ideo rationabile est q̄ homines reducāt in deum in cuius cognitione & dilectione eorū beatitudo consistit per ministerium seu adiutorium angelorum: hoc autem ministerium seu adiutorium consistit in instigatione ad bonum quod fit inuisibiliter per angelos dum illuminant homines ad bene agendū, & in repressione malorum angelorum ne noceant hominibus quantum vellent siue tenendo siue corporaliter assistendo.

Quantum ad secundum tenetur communiter, quod angeli deputāt ad custodiam hominum a tempore natiuitatis vsq̄ ad horā mortis inclusiue, & rationabiliter, quia constituti in via periculosa indigent custodia, sed homines ab hora natiuitatis vsq̄ ad horam mortis sunt constituti in via redēdit ad patriam, in qua quidem via multa pericula eis imminēt, tam ab interiori quā ab exteriori, secundum illud Psalmistae, In via hac qua ambulabam absconderunt mihi. quando autem peruenerunt ad terminum per mortem sunt extra omne periculum, si sint boni, vel irreparabiliter perierūt, si sint mali: & ideo homines a natiuitate vsque ad mortem indigent angelorum custodia, & non prius, nec postea. Nisi forte dicere tur quod pueri postquam in materno vtero animati sunt indi